

LUND UNIVERSITY

Populärvetenskaplig skrivträning för ökad förståelse

Pelger, Susanne; Santesson, Sara

Published in:
[Host publication title missing]

2011

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Pelger, S., & Santesson, S. (2011). Populärvetenskaplig skrivträning för ökad förståelse. I [Host publication title missing] Lund University.
<http://ced2.srv.lu.se/conference2011/separatePresentations/SPelgerOchSSantesson.pdf>

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Paper

Populärvetenskaplig skrivträning för ökad förståelse

Susanne Pelger^a och Sara Santesson^b

^a *Naturvetenskapliga fakulteten*, ^b *Institutionen för kommunikation och medier*

En av de generella kompetenser som värderas högst i yrkeslivet är förmågan att förklara för icke-specialister, vilket bekräftas av en enkätundersökning bland naturvetar-alumner (1). Det är därför angeläget att studenter redan under utbildningen får träna kommunikation utanför den egna ämnessfären. Syftet med vår konferenspresentation är att ge exempel på hur sådan träning kan gå till, och att visa hur den samtidigt kan bidra till en ökad förståelse av det egna ämnet.

I en tidigare studie har vi undersökt hur väl biologistudenter lyckas med uppgiften att skriva om sitt examensarbete för en bredare målgrupp (2). Utifrån studenternas texter har vi identifierat styrkor och svagheter, där den främsta styrkan är studenternas ambition att på olika sätt väcka intresse för det projekt de presenterar. Resultatet varierar dock och den genomgående svagheten tycks böttna i en otillräcklig förmåga hos studenterna att vidga perspektivet på sitt projekt och ämne. I studien resonerar vi om hur förmågan att kommunicera populär-veten-skapligt speglar studentens förståelse av ämnet. Resonemanget leder fram till den didaktiska huvudfrågan om hur populärvetenskaplig kommunikation kan användas som ett medel för lärande.

Att språket inte bara ger uttryck för, utan också formar våra tankar är välkänt (3). När retoriken hjälper oss att välja språk, kan den alltså även hjälpa oss i vårt tankearbete (4). Populärvetenskapens retorik, där förmågan att belysa ett ämne från olika håll är central, kan därför användas som ett tankeredskap för att skifta perspektiv. Det annorlunda perspektivet kan i sin tur bidra till en fördjupad ämnesförståelse. Idén om att populärvetenskapligt skrivande kan vidga studenternas perspektiv och öka förståelsen stämmer väl överens med deras egen upplevelse. Det visar en enkätundersökning bland biologistudenter som har fått skriva populärvetenskapligt om sitt examensarbete (5). Många studenter menar att skrivandet har hjälpt dem att sätta in sitt projekt i ett större sammanhang, att belysa det från olika perspektiv och att se helheten. Någon poängterar att det var först i samband med det populärvetenskapliga skrivandet som syftet med det egna projektet blev tydligt. Andra framhåller att skrivandet har bidragit till att göra dem själva medvetna om sin egen kompetens och hur mycket de faktiskt har lärt sig. Det finns också de som jämför det populärvetenskapliga skrivandet med en undervisnings-situation, där de får träna sig på att förklara sitt ämne för någon som inte är lika insatt. Resonemanget stödjer tanken att populärvetenskapligt skrivande, på samma sätt som undervisning, bidrar till att fördjupa den egna förståelsen.

Så hur kan vi ge studenterna tillfälle att utveckla sitt populärvetenskapliga skrivande? Det finns olika tänkbara modeller för hur generella kompetenser tränas i utbildningen. När det gäller kommunikationsfärdigheter har det visat sig att de bäst utvecklas i en specifik kontext (6). Genom att integrera de generella färdigheterna med ämnesstudier i utbildningen kan de utvecklas parallellt och dessutom understödda varandra (7). Sådant som särskilt gynnas av en integrerad utbildning är förmågan att utveckla egna ståndpunkter och argumentera för dessa, och förmågan att använda kommunikation som ett medel för lärande (8), vilket alltså talar för att det populärvetenskapliga skrivandet bör tränas i ett sammanhang kopplat till ämnet.

Om det populärvetenskapliga skrivandet integreras med ämnesstudierna innebär det att ämneslärarna får ansvaret för denna färdighetsträning. I exempelvis de naturvetenskapliga ämnena, som inte har någon nära koppling till språk- och kommunikationsvetenskap, kan det leda till en viss osäkerhet om hur träningen bör gå till och vad som förväntas av läraren. Därför är det angeläget med ett pedagogiskt ledarskap som verkar för en samsyn kring kommunikationsträningens syften och metoder hos de undervisande lärarna, hur övningsuppgifterna ska handledas, granskas och examineras. Det är också till stor hjälp för läraren med konkreta exempel på hur kommunikationsövningar kan utformas och på vilket sätt konstruktiv respons kan ges.

I vår konferenspresentation ger vi tre exempel på övningar som kan integreras i ämnesundervisningen. Den första är en s.k. hisspresentation, en övning i att på 30 sekunder redogöra för ett eget projektarbete. I övningen tränas förmågan att se helheten, lyfta fram huvudtanken och att väcka intresse. Den andra övningen handlar om att skriva en populärvetenskaplig inledning till en vetenskaplig artikel. Övningen tränar studenten i att tänka journalistiskt genom att göra informationsurval och välja dispositionsmodell utifrån läsarens perspektiv. Den tredje övningen, debattartikeln, gäller en av forskarens viktigaste uppgifter, nämligen att tillföra ny kunskap till samhällsdebatten. Här tränas förmågan att ta ställning, att argumentera och att lyfta fram forskningens relevans ur ett samhällsperspektiv.

Övningarna är ett axplock av flera övningar i stigande svårighetsgrad och komplexitet, från lätta övningar till svåra, från enkla till sammansatta. Syftet är att de ska leda till en progression i studentens kommunikationsfärdighet. Vi poängterar vikten av konstruktiv återkoppling i samband med övningarna, och betonar särskilt värdet av positiv respons. Genom den positiva responsen uppmärksammas de goda exemplen och studenterna kan på så sätt lära av varandra och bli medvetna om vad som utmärker en framgångsrik retorik.

Resonemanget utvecklas vidare i en kommande högskolepedagogisk bok, där vi poängterar betydelsen av en varierad kommunikationsträning och visar på de didaktiska möjligheter som populärvetenskapligt skrivande kan erbjuda (9). Med hjälp av konkreta övningar, studenttexter och återkopplingsexempel diskuterar vi hur populärvetenskaplig skrivträning kan bidra till vidgat perspektiv och ökad ämnesförståelse, och även till att utveckla studenternas vetenskapliga skrivande.

REFERENSER

1. Pelger, S. (2010). *Naturvetares generella kompetenser och anställningsbarhet*. Lund, Naturvetenskapliga fakulteten, Lunds universitet http://www.naturvetenskap.lu.se/upload/LUPDF/natvet/Dokument/Rapport_alumnenkat_vt10red.pdf
2. Pelger, S., Santesson, S. & Josefsson, G. (2009). *Naturvetare skriver populärvetenskap*. Lund, Lunds universitet.
3. Vygotskij, L. (1987). *The collected works of L.S. Vygotskij. Volume 1. Problems of general psychology*. Rieber, R.W. & Carton, A.S. (red.). New York och London, Plenum Press.
4. Wolrath Söderberg, M. (2003). *Finns det genvägar till klokhets? Retorik som konsten att överväga*. Lund, Studentlitteratur.
5. Pelger, S. (2011). Populärvetenskapligt skrivande vidgar perspektivet och ökar förståelsen. *Högre Utbildning*, 1(2):101–110.
6. Bläsjö, M. (2004). *Studenters skrivande i två kunskapsbyggande miljöer*. Stockholm Studies in Scandinavian Philology. Stockholm, Almqvist & Wiksell International.

Lunds universitets pedagogiska utvecklingskonferens 2011

7. Barrie, S. (2006). Understanding what we mean by the generic attributes of graduates. *Higher Education* 51: 215–241.
8. Barrie, S. (2007). A conceptual framework for the teaching and learning of generic graduate attributes. *Studies in Higher Education* 32: 439–458.
9. Pelger, S. & Santesson, S. (2012). *Retorik för naturvetare. Skrivande som fördjupar lärandet*. Lund, Studentlitteratur.